

TASPINAR

nb

İÇİNDEKİLER:

Türk Halk Müzesi	Hamit Z. Koşay
En Büyük Vazife Çalışmaktır	H. Atalay
Aldanış	M. Türkkân
Manâ	O. T. Pamırlı
Hayat	M. Türkkân
Afyon Fıkraları	E. Â. Bakı
Sahiller	A. Yavuzoğlu
Akşehir'de ki Taş Medrese	M. Y. Akyurt
Seçme Şiirler	Dertli'den
Eski Zamanlarda Yaşayış	E. Â. Bakı
Severim	İ. Bocutoğlu
Adana'lı Ziya'dan Parçalar	B. S. Sencer
Yahya Çelebi'den Parçalar	S. Gönçer
Bir Hayal Geçer	A. Yavuzoğlu
Tahsyyül	C. Ünlü
Çoban	N. Taştan

AFYON

HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 152—155.

EYLÜL — ARALIK 1947.

DOĞAN BASIMEVİ - AFYON

TAŞPINAR

Afyon Halkevi Dergisi

Afyon ve Çevresinden Yankılar Belirtmeğe Çalışır.

SAYI: 152-155.

Eylül - Aralık 1947

TÜRK HALK MÜZESİ

Dr. Hamit Zübeyr KOŞAY

İdareciler kongresine bir üye olarak katıldığım zaman yurdun çeşitli köşelerinden gelen ve büyük halk kitlelerini temsil eden belediye başkanlarını, valileri kaymakamları, profesörleri ve muhtelif bakanlıklar temsilcilerini Polis Enstitüsünün büyük salonunda görünce şunları düşündüm:

— Türkiye Halk Müzesi fikrini ortaya atmak için tam fırsat. Bu kongreden çıkacak karar bütün yurtda akisler yapabilir, çok lüzumlu ve faydalı bir ilim kurulu bütün yurddaşların katılması ve gayretli çalışması ile yaratılabilir.

Fakat idareciler kongresinde gündeme alınan konular o kadar çeşitli konuşulan dertler o kadar büyük ve günler o kadar dolu idi ki sırası gelince bu fikrimi genel toplantıda ancak birkaç cümle ile arz edebildim.

“Üniversitelerde halk tetkiklerine önem verilirken, Ankara’da bir Etnoğrafya müzesi varken ve Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı olarak yeni bir Folklor Enstitüsü kurulmuşken bir halk müzesine ne lüzum var?.. denilecek. Etnoğrafya müzesi Türk sanat ve din tarihine, kısmen halk dirimine dair çok değerli eserleri ihtiva etmekle beraber binasının darlığı yüzünden gelişmekten mahrum bir müessese olarak kalacaktır. Folklor Enstitüsü, bize birçok müzik folkloru malzemesi, zengin bir kıyafet koleksiyonu ve daha pek çok şeyler kazandırmakla beraber Etnoğrafyanın bütün şubelerini ihtiva edemez. Üniversitelerin de bu alanda çalışacak elemanları yetiştireceği tabii olmakla beraber asıl hedefi müze kurmak değildir.

Bizim hayalimizde tasarladığımız büsbütün ayrı karakterde, ölçüleri büyük, şöhreti yurt sınırlarını aşacak olan ve âdeta Türkiye’nin timsali denmesi caiz bir kurumdur.

Yirmi milyonluk kitlenin ve tarihte büyük işler başaran Türk halkının kendi müzesini de kurmak gereklidir. Bu müzenin konusu birinci derecede, cihan tarihinde büyük bir faktör olan Türk'ün kendisini, onun maddî ve manevî kültürü, hayatını ve yaptığı büyük işleri tanıtmak olacaktır.

Türklüğün tarih boyunca uğradığı ve yaptığı tesirler, hayat okulunda yetişmesi, eski medeniyetlerden faydalanması, kendi karakterinin damgasını vurarak özel Türk medeniyetini yaratması, birçok medeniyetleri nakledişi burada görülecektir. Anadolu Türkleri Orta Asya'daki kardeşleri kadar eski geleneklerini muhafaza ederken, yerli medeniyetlerin birçok değerlerini de miras olarak almışlardır. Bu bakımdan: "Biz Eti'lerin ahfadıyız," sözü bir gerçektir.

Türk sanat şaheserlerini Türk halkının hayatını, zevkini, kaabiliyetini ve yarattığı eserleri tanımadan anlamaya ve anlatmaya imkân varmıdır? Bir çorap örgüsünde ve bir halıda bulunan motiflerin bir mimarlık eserinde taşla işlenmiş olması, bir çininin çiçeği haline gelmesi pek mümkündür.

Kastamonu'da Ksabe camisindeki ve Eşrefoğlu türbesindeki motifler abideleşmeden önce basit evlerin süslerini teşkil etmişlerdir. Piramit şeklindeki türbelerin belkide çadırla ilgisi vardır. Topkapı sarayı müzesinde gördüğümüz muhteşem kumaşların Türk atelyelerinde dokunduğunu ve ihracat malı olduğunu biliyoruz. Kavimler göçü çağında süvarilikle birlikte yeni harp tekniğinin Avrupa'ya Türklerle geçtiğini ve Bizans sarayına Türk kıyafetinin tesir ettiğini maddi belgelere dayanarak söyleyen batı bilginleridir Türk bilginlerinin bir zamanlar deri ve sahtiyan işçiliğinde en yüksek seviyede olduğunu ve yabancı dillere bu suretle bazı terimler geçtiğini hatırlatmak. Onun için halkımızı ve onun yapıcılık kudretini hakir görmeyeceğiz. İlerideki bütün gelişmemiz bunları tanıma. Değerli unsurları saklama ve bunlara dayanarak ve özel değerler yaratma şeklinde olacaktır.

Sosyal buhranlar karşısında gençliğe bir ülkü göstermek lüzumunu Duanlara millî şuurun millî etütten doğacağını hatırlatmak isteriz. Ulusunun medeniyet tarihi hakkında çok silik fikirleri olan kimselerin yabancı ideolijilerin şatafat ve yaldızlarına kapılacaklarına şüphe yoktur.

Yurdun örneği olacak Halk Müzesi; kendimizi hedef tutan çalışmaların bir merkezi, millî şuurun bir aynası olacaktır. Halk Müzesinin ismine lâyık bir şekilde, cumhuriyet ve demokrasi rejiminin halk uğruna yapabileceği kurumların en gösterişlisi, en gözdesi ve en sevimlisi olması gereklidir. Bu, bir bakıma, etüt üniversitesidir. İsveçlilerin, Norveçlilerin Finlilerin buna benzer müzeleri vardır. Ancak Türk tarihi engin ve Türklerin yurt edindiği topraklar çok önemli olduğu için, Türk Halk Müzesinin başarması gerekli ödev ve görevleri saydığım uluslarınkine nazaran daha şümüllü ve daha güçtür.

Türk etnoğrafya ve folkloru zinciri tamamlanmadan genel Etnolojinin birçok sahifeleri boş ve veya karanlık kalacaktır. Bu bakımdan kurulması gerekmesi Türk Halk Müzesinin cihanşumul bir önemi vardır.

Fikrime göre Halk Müzesinin ana programı şu şekilde çizilebilir:

1— Devlet, merkezine yakın bir yerde, çiftlik kadar geniş bir alan bu iş için ayrılır.

2— Türk halkının maddî ve manevî medeniyetinin teşhir edileceği bu yerin ana plânı etnoğraf, şehirci ve bahçe mimarından mürekkep bir komisyon tarafından hazırlanır.

3— Halk müzesinin çalışma programını uzmanlardan mürekkep bir heyet hazırlar. Tahminime göre bu program aşağıdaki bölümleri ihtiva edecektir:

a) Türk insan tipleri (Büyütülmüş fotoğraf v.s.) b) Avcılık ve balıkçılık c) Çiftçilik ve nakil vasıtaları, ç) Zanatlar, d) Halk sanatları, e) Gıda, f) Geyim, g) Mesken döşeme, tenvir ve teshin, h) Halk âdetleri ve inanışları, i) Halk musikisi, j) Halk edebiyatı arşivi, k) Türk etnoğrafyasına dair ihtisas kütüphanesi, laboratuvarlar, depolar.

Bu müze mahallesinde mesken tipleri bir sokak teşkil edecek ve mevcut örneklere göre yerli ustalar tarafından yapılacaktır. (Lime ev, çantı ev v.s.). Bu evlerde kendi muhitinin eşyası teşhir edilecek; bekçileri aynı muhitten seçilecek ve mahallî kıyafetlerini giyeceklerdir.

Halk Müzesi mahallesinin kahvesinde ilân olunan saatlerde halk sezi çalınacak, meddahlar dinlenecek, karagöz ve orta oyunu gösterilecektir.

Halk tezyini motifleriyle süslü bir lokantada Anadolu'nun örijinal yemekleri hazırlanarak Türk mutfağı tanıtılacaktır.

Bu halk müzesinde eserler imkân nisbetinde hakikata uygun olanlar teşhir edilecektir.

Bölümlerin hazırlanmasına gelince:

Çiftçilik pavyonu, Tarım Bakanlığı ile Ziraat Enstitüleri tarafından eksiksiz ve büyük itina ile hazırlanacaktır.

Zanaatlara ait malzeme demircilik, marangozluk, tabaklık, dokumacılık, halıcılık v.s. tezgâhları aygıtlar Ekonomi Bakanlığı ve esnaf teşkilâtı tarafından hazırlanacaktır.

Eski mektep, mektebe başlatma âdetleri, medreseler v.s. kötüleme gayreti güdülmeden devrinin seviyesi gözetilerek Milli Eğitim Bakanlığına hazırlanacaktır.

Hülâsa, her bakanlığa ve her kuruma bu müzenin tanziminde bir ödev verilecek, bir ninenin cihaz sandığından çıkararak sunacağı mütevazi peşkirin de müzede bir yeri olacaktır.

Eserleri teşhirinde yalnız eserlerin ortaya konması kâfi değildir. Bir kağıdaki her parçanın adı, yapılışı yazılar, resimler ve plânlarla canlandırılacak, tarihî ve mukayeseli metotla bunun kültür tarihindeki önemi belirtilecektir. Hiç eser olmadan da yalnız resimler bunların izahlarıyla bir müze kurmak imkânı unutulmamalıdır.

Hayalimizi biraz daha genişletirsek bu halk müzesinin içinde Türk Etnoğrafyalarının harıl harıl çalışarak muhtelif etütler ve monoğrafiler hazırladıklarını, yurdun her köşesini dolaştıklarını, ihtisas dergileri çıkardıklarını, müzeyi gezen seyyahların Türk halk tezyini sanatına ait eserlerini satın aldıklarını, halkın boş zamanlarında burada eğlenerek öğrendiğini göz önüne getirebiliriz.

Uçak radyo ve otomobil asrında dış görünüşümüz büsbütün yeknasaklaşmadan ruhumuz değişmeden halkın maddî ve manevî medeniyetini ilim va san'at hesabına kurtamak için çok kısa bir mühletimiz vardır. Gelecek nesiller isteseler dahi bugün mümkün olanı yapamıyacaklar ve ihmallerimizi telâfi edemeyeceklerdir.

Hülâsa, Halk Müzesi bu ulus için bir süs değil, ön plâna alınması gerekli ihtiyaçtır. Halkın idaresi de onun tanınmasına bağlıdır. Halk Müzesinin kuruluşuyla Halkevleri de bir destek bulacak, büyük manâ kazanacak ve geniş mânada halk eğitiminin bir vasıtası olacaktır.

ÇALIŞMAKTIR.

HASAN ATALAY

Büyük Fransız edibi Volter'in bir sözü vardır: «Çalışmak insandan şu üç türlü fenalığı yokeder: İç sıkıntısı, yoksuzluk, kötülük.» Bu söz çalışmanın insana vereceği şahsi kazançları çok açık bir şekilde göstermektedir. Fakat biz Türkler çalışmaya şahsi kazancımızdan ziyade memleketin gelişmesi bakımından önem vermeye mecburuz. Fevkâlade tabii bir güzelliğe malik olan yurdumuzu ilim, san'at ve ahlâk bakımından da en yüksek dereceye çıkarmamız ve onu dünyanın en güzel ve zengin bir memleketi haline getirmemiz lâzımdır. Bunun için de her birimiz büyük bir titizlikle onun derdlerini araştırmaya, bulmaya gayret edip, bu derdlerden meydana gelen büyük, küçük bütün yaraların onulması için çareler aramaya bakmalıyız. Bu da şahsi kazançları daima geriye bırakıp her şeyden önce memleketin kazançlarını düşünmekle olur. Bu memleket ve bu millet kendisi için çalışanları hiç bir zaman unutmamış ve onları daima büyük bir muhabbet ve şerefle yad etmiştir. Onun için her fert büyük bir intizam içinde durmadan çalışmalı; kendisine verilmiş olan her vazifeyi yanlış ve hileli yollara sapmadan bütün kabiliyet ve dikkatiyle başarmaya gayret etmelidir. O zaman yurdumuz her hususta ilerler ve biz de tam manasiyle medenî insanlar seviyesine yükselebiliriz.

Bir işi başarabilmek için yalnız çalışmak ve iyi niyet taşımak kâfi deyildir. Aynı zamanda bilgili olmak ve bunu yerinde ve faydalı bir şekilde tatbik etmek de lâzımdır. Meşhur bir Fransız hikâyesi vardır: Bir adamla bir ayı dost olurlar. Birgün bahçede otururlarken uykuya dalan adamın burnuna bir sinek musallat olur. Ayı sineği kovar; sinek gene gelir. Bu iş defalarca tekerrür eder. Ayı arkadaşını bu müz'ic misafirden kat'i olarak kurtarmak için yerden büyükce bir taş alır ve dostunun burnundaki sineği ezer. Ezer amma...

Bu günün gençleri memleketin en mühim işlerini ellerine alacaklardır. Bir memleket ve bir milletin idaresi kolay bir iş değildir. Bu iş, maziye ve hali kavramış olan ve istikbali görebilen insanlar ister. Bir kimse hangi ihtisas şubesinde çalışırsa çalışsın, eğer umumî kül-

A'LDANIŞ

Bir peri suret görüp yerde melekten sanırız,

Bu hayatın tadını içme, yemekten sanırız.

Görürüz işleyerek bunca hata, masiyeti,

Kişinin çektiğini sade felekten sanırız.

HAYAT

Âşıkın içtiği bâde ne şaraptır, nede mey dir;

Ezelî mestolanın isteği bir ilâhî Ney dir

Her zaman bezmü taraptan yana efgân etme gönüll

Dehriçinde duyulan ses bir acayip Hey, Hey dir!

Mahir Türkkan

M A N Â

Uyanmak uykudan cümle arzulardan sonra

Biten günler, ulam ulam aşmıştır.

Yeniden başlar yaşamak, dal, dal

Dünya encamına varır, aynı minval üzere.

Zifiri gecelerde düşünülür, uzun uzun,

Bir hal olur insan oğluna

Hepsine bir "ad" bulur netice

Bir Ad'ki, sığ ve derince.

O. T. Pamirli

türü zayıf ise yapacağı işlerde daima noksanlık olacaktır. Okul, çocuğun umumî bilgisini arttırmak için bütün gayretile çalışır; fakat buna tam manasiyle asla muvaffak olamaz. İlmi, bir binaya benzetirsek okul öğrenciye ancak binanın dışını gösterebilir. veya kapısını açabilir. Öğrenci, güzel olduğu kadar dolaşılması çok yorucu olan bu ilim binasının içine hayata atıldıktan sonra kendi gayret ve çalışmalarıyla girebilir. Millet yurdun muhtelif köşelerine dağılmış okul, yüksek okul ve fakülte mezunlarından dans, müzik, oyun, gezme, eğlenme ve şaka deyil, ilim istiyor. Bir münevver insanın en büyük vatanî vazifesi, Hazreti Alinin, «Alimin mürekkebi, şehidin kanı kadar mukaddestir.» sözünün manasını kavrayıp, ömrünün sonuna kadar okumak, düşünmek ve bulacağı doğru ve ileri yolda durmadan yürümeye çalışmaktır. Çalışanı Allah ta sever kul da. ..

AFYON FIKRALARI

9

Edip Ali Baki

Erkmen'li Mehmet Ağa Salyaneden Kendisini Nasıl Kurtarmış!

İstipdat devrinde, Afyon köylerinden Erkmen'e «Kabadayı» denen bir tahsildar gider. Köyün ayan, imam, kâhyasını toplar. Köyün camisinin damından, ahaliye üç güne kadar borçlarını getirmelerini emir ve ilân ettirir. Kimse aldırış etmez. Tahsildar aynı adamlarla, bizzat para toplamağa çıkar. Borçluların kimisini döğerek, kimisini muhtar evine hapsederek..

Mehmet Ağa isminde birisi, acele,hanımına yatak yaydırır, soyunup icine girer, ailesi Keziban'a, dışarda ineğe, danaya bakarak oll. Gelenlere pek hasta olduğumu söyle; gözüne sarımsak soğan sür, yaşarsın, başucumda ağla! der.

Muhtar önceden gelir, Keziban'ın mahzun halini görür, Mehmet ağa nerede deye sorar; kadın cevap verir:

— Â, âyan! mehmet ölümçül hasta!

Muhtar, İçeri girerken Mehmet ağa yorgani başına çeker, nefesini keser. Âyan Selâmünaleyküm, Mehmet ağa! der. Ses yok! selâm takrarlanır; yine ses yok! Yorgani açar; baygın birhalde yatan hastaya nasılsın? diye sorar. Dün iyiydin, Bu gün ne oldu! Yine ses yok! ümitsiz hastanın karşısında, şaşırın muhtar; Yahul ben kimim? der Mehmet ağa belli belirsiz mırıldanır.. Beni bilemedinmi? deye tekrar sorar. Bunun üzerine, hasta yarı anlaşılır, yarı anlaşılmaz bir halde:

— Sen Gümüşhaneden gelen kalaycı kel Ağubun oğlu Deli Kiyork! değilmi? deyince muhtar:

— Mehmet ağa, sen bu gidişle, neyimi iyi olursun! deyerek çıkar gider.

Şair Ali Fevziye göre en can sıkıcı şeyler...

Bir gün arkadaşları ona küçükken sormuşlar; en can sıkıntısı çektiğin zaman hangisidir? Şair cevap verir:

— Soğuk ve yağmurlu bir akşam! elde atılmış bir torba pamuk; bir elde bir gazyağı şişesi, (Kışın şişe eli çok üşütür) eve vardığın zaman anan hasta, dam da (tavanın her tarafı) akıyor olmalı! 439

S A H İ L L E R

*Hep o ağlıyan sahiller bakışlarda;
Ümidin ve hasretin yığıldığı sahiller.
Bir ömür boyu bekleyiş, ufuklardan,
Âşıp hâtıralara dolan çehreler.*

*Günler olur bir kuş geçer;
Özlenenleri bilmeden görmüş.
Geçip gider bir gemi, günler olur;
Sahile hasret insanlarda, aynı gülüş...*

*Herşeyin bittiği bir andan sonra;
Başlar hicreti hâtıraların..
Hayallerin dolaştığı hâfızada;
Birer birer geçişi yılların.*

Ayhan YAVUZOĞLU

Galip Hocanın bir nüktesi..

Bahçıvan leblebicinin Hacı Hasan ağa bir gün ahabî Beyşehirli Ali efendinin Galip hocaya takılmak ister:

— Bağa gideceğim, Eşek! deyecek (yani isteyecek) bir adam bulamadım, Galip hoca da gülümseyerek:

— Zaten, sen eşek olmayınca! bağa gidemezsin deye cevap vermiş.

İşte neyzen böyle olur.

Meşhur Con Ahmet ağabeyle Saatci Ali Dedenin babası, Karahisar Mevlevihanenin eski neyzen başısı merhum Nuri Dede, mısırdaki meşhur neyzen Aziz dede ile ney meşketmiş, değerli bir musıkî üstadı idi.

Bir aralık Konyada neyzenlik yapmış, İdris dede, memleketi Eskişehere dönerken Afyona uğramış mevlevihanede, Başöğretmen Haydar Koçun babası Nuri dedenin hüccesine müsafir oldu. Orada hazır blunan gıyaben tanıdığı, neyzen başına, lâtife yollu seninle imtihan olacağım dedi, ve neyle bir taksim yaptı.

Nuri Dede, taksime başlamadan evvel, neyi göstererek! "senin gibi neyzenleri şu kamışın perdelerine sıralarım! dedi, ve taksime başladı. Bütün makamları dolaşmak suretiyle taksimi 2,5 saatte ikmal etti. Pek mütehassıs olan, ve yakışksız sakasından peşiman olan İdris dede:

— İşte neyzen böyle olurmuş! deyerek yerinden fırladı ve ihtiyar üstadın ellerini öptü.

Asırlarca Karahisarı adına
bağlıyan büyük Türk veziri

SAHIP ATA FAHRETTİN ALİ'NİN ESERLERİNDEN

AKŞEHİRDEKİ TAŞ MEDRESE

M. Yusuf Akyurt

BANISI: Sahip Ata Fahrettin Ali bin elhüseyin bin Ebubekir kunevi.

İNŞA TARİHİ: Muharrem 648 H Nisan 1250 M.

YAPILIŞ TARZI: Türk, Selçuklar devri. Nefis ve muntazam.

VAKFIYESİ: Bulunamadı.

TARİF: Hacı Hamza mahallesindeki medresenin bir mescidi ve tuğladan yapılmış çini ile müzeyyen süslü bir minaresi ve kâmil-len beyaz mermerden inşa edilmiş istelaktitli muhteşem büyük bir methali ve talebenin ikâmetine mahsus ocaklı hücreleri ve bir türbe-yi ve yazlık bir meydanı havidir.

Medresenin bugünkü vaziyeti harap bir haldedir. Plânının tanizmi sırasında eski hey'etini tesbit etmek sondaj ameliyesinin yapılmasına tevakkuf ettiğinden dolayı yapamadım. Temelleri mevcut yerler plân-da tesbit edilmiş ve eski hey'eti malûm olamayan yerler ise (?) işa-reti konulmuştur. Büyük Türk eserlerinin en nefislerinden olan bu âli medresenin tamiri ile muhafazası Türk harsı ve yüksek Türk me-deniyetinin tarihî bakımından elzemdir.

Planda (A) ile tahdit edilmiş mevkide kâmil-len beyaz mermerden yapılmış güzel ve müzeyyen istalaktitli muhteşem ve büyük bir met-hali var idi. Bu medhalin (1910) senesinde alınmış fotoğrafı bir de-receye kadar eski hey'etini göstermekde ise de (1926) senesinde al-dığım fotoğrafta medresenin manzarası ve büyük medhali kitabeye kadar kâmil-len yıkılmış ve istalaktitlerinden bir eser kalmamış ve taşları gaip olarak yalnız kitabesile onun altındaki medhalin kemeri kalmıştır.

MINARESİ: Haricen 3,35 metre kutrundadır. Tuğladan yapılmıştır. İki şerefeli iken bugün birinci şerefesi yoktur. Güzel ve lâtif manzarası vardır. Minarenin tuğla istifleri hendesi şekillerle süslen-miş ve aralarına çiniler konmuştur.

Plânında (K) mevkiinde içten içe 5,80 metre eninde beyaz mer-merden yapılmış bir sivri kemer vardır. Bu kemerin üstü harap ol-

müş ve gittikçe harap olmaktadır. Bu kemer güzel bir tenasübe mālīktir. Kemerin ötesinde plânda (?) işareti ile tahdit edilmiş 7,30X6,10 metre tertibinde ve etrafı sonradan divarla çevrilmiş bir boşluk var isede bunun eski hey'eti anlaşılamamıştır.

Bu muhteşem medrese plânın eski hey'etini bulmak ve tesbit etmek için herhalde iyi bir sondaj ameliyesine muhtaçtır.

Plânında (A) medhali üstünde 2,58X0,48 metre ölçüsünde üç satırda ibaret kitabesi şudur:

- 1) Ömete biimazeti hazihilmedresetilmübateketi fi eyyami deolettisultanı lâzam şahin-şahilmuazzam zıllullahi fil âlem.
- 2) İzzetdünya veddin Ebülfeth Keykâvus bin Keyhusteo büzhanü emirülmüminin halledellahu mulkehu sahibihâ elabduzzaif.
- 3) Öttaci rahmete rabbihillatif ebulmâali Fahrüddeolettiveddin **Ali Bin El Hüseyin Emirdâd** gafetallâhu lehuvelcemülmüslimine fi taoh Muhaztem sene Semane Erbeaine ve silttemil. 648 H.

Bu kitabeye nazaran medresi, Anadolu Selçukilerinin 12 inci hükümdarı olan İzzettin ikinci Keykâvûsün zamanında Muharrem 648 (Nisan 1250 M) tarihinde Sahip Ata Fahrettin Alinin adliye nazırlığı zamanında kemeri hesabile 718 ve şemsi sene ile 697 yıl evvel yapılmış olduğu anlaşılıyor. Türbede gömülü olanların isimleri belli değildir.

Hanikah

Medresenin karşısında Sahip Atanın cesim bir hanikahı mevcut olduğu malûmdur. Bugün o hanikahdan hiç bir eser kalmamıştır. Yalnız hanikah kitabesini medreseye nakledilerek muhafaza olunmaktadır. Üç satırdan ibaret ve 1,93X0,64 metre ölçüsündeki kitabesi şudur:

- 1) Amete hazelhanekeh fi eyyami deoleti sultanilâzam zıllülâhi fil âlem İzz
- 2) üdünyaveddin Ebülfeth Keykâvus bin Keyhusteo... Sulfanihu Essahibulâzam Ebetizülmuaazzam.
- 3) **Fahruddevletü veddin Ali Bin Elhuseyin** takabbellelâhü amalehü ve belegahu fîddatayin amalefû sene Eisa hamsin ve silttemie.

Bu kitabenin münderecatına nazaran Hanikah yine ikinci Keykâvusun son zamanlarında 659 H. 1261 M. tarihinde Sasıb Ata Fahrettin Ali (Sahibi Âzam, Veziri Âzam. Başvezir. Sadra'zam) iken yaptırılmış olduğu anlaşılıyor.

Her sayıda, Halk
şairlerinin şaheserlerinden
seçme bir parça.

Dertli'den:

Harâbe kul olduk bez-mi Adem'de
Âbâd olsak da bit, olmasak da bit
Düşük çare nedit dâmi âlemde
Âzâd olsak da bit, olmasak da bit.

Aşk oduna yanmış ciğer-kebabız
Flic ile gitmanız dide pütâbız
Yapımuş, yıkılmış hâne-hatâbız
Bünyâd olsak da bit, olmasak da bit.

Biz Sizin elinden aşk meyin içtik
Flak ile batılı farhedip seçtik
Vazlık dağlatını deldik de geçtik
Fethad olsak da bit, olmasak da bit.

Ey Dertli âlemde biz şâh-ı diliz
Flak'tan, hakikatten âgâh-ı diliz
Carik-ı estâta ervâh-ı diliz
İrşâd olsak da bit, olmasak da bit.

Afyon'da Eski Zamanlarda YAŞAYIŞ

— 42 —

Edip Âli BAKI

İstatistik bilgiler

2 Yüz yıl önce Afyon merkez ve köylerinde halkın
elinde 111790 adet davar vardı.

“Nefsi karahisar Saip kasabasında ve Kuralarında yaylak ve kış-
lalarında, ve mandıralarında ve çobanlarında ve kasap ve müsafir
tacirlerde elan mevcut bulunup eshabi muvacehelerinde bafermanı
âli mubaşir merkumun marifet ve marifeti şer'ile ve cümle marifetile
tâdat olunan Koyun ve kuzu ve keçi ve oğlak aynıyle zıkr ve be-
yan olunur.

Nefsi kasabada elan mevcut bulunan koyun ve kuzu ve keçi ve
oğlak gerek riayade ve gerek askeri ve sairede ceman 7000 adet

Cemii muaf ve gayri muaf kazai mezkûrun kuralarında olan ve
mandralarında Koyun ve kuzu ve oğlak ve keçi 70050 adet

Kazayi mezkurda mevcut bulunan çoban taifelerinin Koyun ve
kuzu ve keçi ve oğlakları 22370 adet

Kazayi mezkûrde kasabada ve kuralarda sakin Sâdati kiram ve
yeniçeri ve sair seferle askeri yedlerinde nefisleri için yüzellişerden
12370 adet ki caman 111790 adet,, davar vardır.

Anadolu eşkiyasını teftişe memur Maraş eyaletine
mutesarrıf Hüseyin paşaya Karahisar ahalisinin verdikleri

«Defter oldurki düsturi mükerrerem müşiri mufahham seadetli
Hüseyin paşa haziretlerine medinei Karahisar sahip ehallerinin
âlâ sebilül hedâye verdikleri akçadırki mahallate tevzi olunmuşturki
ceman biri beşyüzelli kuruş paşa hazretlerine ve üçyüz kuruş sabi-
kan serdar İdris ağadan istikraz alunup ve selam ağasına dahi yüz
on kuruş ehali i kuraya kuralarına ihrace gelen ağaya yirmi beş
kuruş ve harcı mahkeme dahi 30 kuruş ve hudamiye 10 kr. ve kiraye

Severim

Karı pencereden

Yari aynadan seyrederken..

Bebegi kucakta her haliyle,

Eski sevgiliyi hayaliyle,

Canımı cananımı melaliyle severim.

İ. Bocutoğlu

ve saie 5 kr ceman ikibin dokuz kuruş alup mahallâte tevzi olunup
defter olmuştur. Evasiti şehri Rebüülâhir sene 1100.

Mahallei İmaret kuruş 210; mahallei Sofiler kr 210; mahallei Arı?
Kr 76; mah. Sinanpaşa K. 36 mah. Hacı Yahya K. 76; mah. Kahil
K. 54; mah. Doğanç K. 18; mah. Fakih paşa K. 60; mah. Burmalı
K. 25; mah. Efecik K. 41; mah. Karakâtip K. 17; mah. Burmalı K.
28; mah. Karaman K. 54; mah. Mollabahşi K. 28; mah. Hacı Evtal
K. 16; mah. Cami Kebir K. 42; mah. Çavuş oğlu K. 8; mah. Hacı
İsmail K. 15; mah. Ardiç K. 54; mah. Akmesçit K. 41; mah. Bedrik
K. 12; mah. İbik K. 13 (Tahsili mümkün değil); mah. Kubeli K. 28;
mah. Çavuşbaş K. 18; mah. Taç Ahmet K. 49; mah. Hacı mahmut
K. 54; mah. Zaviye K. 15; mah. Sinan Hanife K. 5; mah. Yukarı
pazar K. 13; mah. Nasara K. 106; mah. Yahudi K. 15; (Tahsili müm-
kin deyil) mah. Hısar önü K. 8; İki Acem hanı K. 100.»

Bu vergi gayet âdilane tevzii ediliyordu; her mahallenin seçkin
adamlarının iştirakile bir toplantıda karar veriliyordu.

Yahudilerin Fakirliği anlaşılıyor! Sonra Acem hanın kaydından,
Afyon'da vaktiyle pek zengin bir çok İranlı tüccarlar oturduğu mey-
dana çıkıyor.

Bu iki bin kuruştan 500 kuruşu köylere tevzi edilmiştir.

İmdadı seferiye namile Karahisar sahip Livasına ve
kazasına 10 bin kuruş nasıl tevzi edilirmiş?

«Karahisar kuruş 2640, Sandıklı k. 2640, Şuhut k. 1650, Sincanlı
k. 1210, Çulabat k. 374, Çay k. 616, Bolavdin 528, Karamık k.
374, Hambarcın k. 528, Nuhbarcın k. 440»

Burada Sandıklının nefsi karahisarla aynı vergi vermesi ve Çayın
da Bolvadinden fazla vergi verdiği dikkati çekmekte..

ADANA'LI ZIYA'DAN

PARÇALAR

— 51 —

Derliyen: Bekir S. Sencer

GAZEL

Elli yıl var-ki Kitabette geçer Ruz-ü şebim
Ben Bizim imlâda Hâlen eski tıfli mektebim
San'atim yoktur, Ticaret anlamam, sermaye Hiç
Meslekim aşktır, Muhabbettir, kalender meşrebim
Bahsi milliyette herkes kardeşimdir ez-kadim
Hakka hürmet, halka hizmetle müzehhep mezhebim
Geçmiyor pir olsa da insan civandan doğrusu
Ben henüz müştak-i Bus-i lep, esiri gabgabim
Bir acı mey dir hemen vârim yoğum, bilmem hased
Yoksa da eller gibi çay, kahve, şerbet sahlebim
Bir harâbım hâsılı benki harâbat ehline
Baş alemdar etseler elhak sezâyim, ensebim
İmtidad etsin mi hâlâ veyl-i vâveyl-i firak
Arzı dîdar eyle artık sevdiğim can ber-lebim
Bi-karar-i vahşetim gâhi güler gâh ağlarım
Künc-i tenhâyide kalmış bir garîbi âcebim

M Ü B Â H A T

Biz o mürgiz ki dili pür-hâbı bîdâr eyleriz
Nağmemizle şûrezarı reşki gülzar eyleriz
Hâke düşmüş kevkebiz, yâhut-ki sevki baht ile
Hangi yerde olsak ol câyi ziyâdâr eyleriz
Bezmi erbâbi riyâdan münkatidir riştemiz
Meclis-i sıdk-u safâya cânı iysar eyleriz
İntikam almak dilersek düşmen-i mekkârdan
Bûdümüzle cilvegâhin çeşmine târ eyleriz
Âşıkı ulviyyetiz pîşî esâfilde Ziyâ
Ahzi evzâi tezellülkârdan âr eyleriz

YAHYA CELEBİ'DEN

PARÇALAR

— 9 —

Derliyen: S. GÖNÇER

MURABBA

El'eman ey gözleri fettan olan dilberciğim,
El'eman hublâra sultan olan dilberciğim.
Lutfu ihsanın diriğ etme dili biçareden
El'eman ey nerkisi mestan olan dilberciğim.

Bendene eyle inayet, ey kerem kânı güzel,
Gelmedi mislin cihana, Yusüfû sâni güzel,
Müncezibtir, fitneli elâ gözün canı güzel
El'eman ey âfeti devran olan dilberciğim.

Teşne diller saydeder dâmı ruhünde fülfulün
Gülşeni hüsnünden ayrı etme bu ben bülbülün
Sakla nâdan kokmasın eyle hazer taze gülün
Eleman ey bülbülü efgan olan dilberciğim.

Kâbe hakkı ey güzel etme cefalar canıma
Maksadın can ise al, değme benim imanına
Gittim elden el'eman, ahir girersin kanıma
El'eman ey dertlere derman olan dilberciğim.

Şivei reftarın etti aklu sabrım tarumar
Mürğu canım perçemin dâmında çün tuttu karar
Derdimend YAHYA'ya sensiz bu cihan başına dar
El'eman ey ruhleri elvan olan dilberciğim

Bir Hayal Geçer

Bir hayal geçer mavi semalardan;

Ey!.. Aşkın yaşadığı şehir.

Yığın yığın hatıralar dolu zaman,

Mesut uykulara açılan feçir.

Ayhan Yavuzoğlu

TAHAYYÜL

Kava Gül'e

Yaş ilerleyince, diniverdi rüzgâr;

Duruverdi deniz.

Ve bet beniz, alıverdi yine eski rengini.

Gönül bütün baharlardan

Toplayıverdi ahengini..

Bir vuslat mısraı çizildi kıyılara.

Deniz durgun, deniz durgun sevgilim..

Artık açılıverelim ufuklara,

Uzaklara . Uzaklara

Ta.. uzaklara

Açıyor muhayyele yelkenlerini..

Bak, Bizi çağırıyor nazlı ufuklar

Bir meçhul musikiyle ruhlar silinince;

İnce, ince bir sestem ilham aldı bu duygular!

Martılar, sabahın gümüşleştiği saatlerde

Altın duası terennüm edecekler.

Sular, sular, sular,

Bir nâmütenabilîge dökülüp gidecekler.

C. ÜNLÜ

Ç O B A N

Seherde sürünle o yeşil yere

Uyuyan sırtlardan akıver çoban,

Köyde bıraktığın nazlı dilbere

Şurada türküler yakıver çoban!

Akıp gitmekteyken gönlün bir hiçin

Susuyor kavalın şu anda niçin?

Altından mısralar işlemek için

Doğacak güneşe bakıver çoban!

Nevzat TAŞTAN

448

**BÜTÜN YURTTA
DEVLETÇE MİLLLETÇE
HEP BİRDEN.**

Veremle Savaş Var!

Bol gıda, temiz hava bol ışık alarak...
Kapalı yerlerden kaçarak...
Açık ve güneşli yerlerde yaşayarak...
Vazife ve iş hayatımızdan başka, uykumuzu,
hiç feda etmiyerek...
Eğleniyoruz zanniyle kafamızı ve vücudümü-
zū yormıyarak

Bu Korkunç Düşmanı da Behemehal Yeneceğiz!

Yazı işlerini fiilen idare eden:

Edip Âli Bakı.

TÜRK TARİH KURUMU

Korum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/800125
DERGİLER TAŞPINAR 142-155 (1946-1947) Markası: MARKASIZ
Bulunduğu Yer: Konusu:

